

Notă de informare privind jurisprudența Curții – Nr. 127

Februarie 2010

Eugenia Lazăr împotriva României - nr. 32146/05

Hotărârea din 16.02.2010 [Secția a III-a]

Art. 2

Art. 2 § 1

Anchetă eficientă

Limitări ale normelor privind expertiza medico-legală : *încălcare*

În fapt – Într-o noapte din iulie 2000, reclamanta l-a dus la spitalul județean pe fiul său care prezenta simptome de sufocare. Acesta a fost internat la unitatea de primiri urgențe la ora 2:30, apoi a fost transferat într-o secție specializată unde medicul C. i-a administrat cortizon. Spre ora 2:45, acesta din urmă a chemat un alt medic, care a decis efectuarea unei traheotomii pentru eliberarea căilor respiratorii ale tânărului. Spre ora 3:15, cei doi medici l-au operat pe fiul reclamantei, care a făcut stop respirator, nu a mai putut fi reanimat și a decedat în jurul orei 5:00. La cererea procurorului, Comisia Superioară Medico-Legală a Institutului „Mina Minovici” București, autoritatea națională centrală în materie de expertize medico-legale, s-a pronunțat asupra avizelor celor două rapoarte medico-legale anterioare și a concluzionat că medicii nu au comis nicio eroare medicală. Ca urmare a plângerii reclamantei, au fost solicitate noi expertize, însă cele trei instituții de medicină legală au refuzat efectuarea lor, primele două pentru că a fost dat un aviz de către comisia superioară, iar comisia superioară pentru că nu a apărut niciun element nou. În consecință, s-a dispus neînceperea urmăririi penale și orice altă acțiune a reclamantei împotriva corpului medical nu a avut vreun rezultat.

În drept – Art. 2: Curtea examinează dacă, la nivel național, căile de atac au fost adecvate în raport cu obligația procedurală conținută implicit de art. 2. Curtea are în vedere în principal căile de atac de drept penal și, apoi, celelalte tipuri.

a) *Cu privire la plângerea penală* : Curtea examinează mai întâi durata anchetei înainte de a analiza eficiența acesteia.

i. *Durata cercetării penale* - Cercetarea cauzelor având ca obiect neglijențe medicale ce cad sub imperiul art. 2 trebuie efectuată cu promptitudine și diligență. În speță, Curtea nu este mulțumită de faptul că procedura, care a însemnat parcurgerea a două grade de jurisdicție, a durat aproximativ patru ani și cinci luni pentru și că durata cercetării desfășurate de parchet a fost de aproape patru ani.

ii. *Eficiența cercetării penale* - Curtea relevă două deficiențe importante în instrumentarea cercetării : În primul rând, o lipsă de cooperare a experților medico-legali cu organele de urmărire penală și, în al doilea rând, nemotivarea avizelor acestor experți.

a) *Lipsa de cooperare* : Organele de urmărire penală nu au furnizat un răspuns

coerent și fundamentat științific la întrebările ridicate, precum cea esențială de a ști dacă decesul fiului reclamantei a survenit sau nu accidental în timpul efectuării traheotomiei, fapt de natură a exclude sau nu vinovăția medicilor și de atrage sau nu răspunderea penală a personalului medical implicat. Parchetul s-a lovit de refuzul instituțiilor medico-legale care au refuzat să le răspundă la întrebări, în temeiul unei ordonanțe de guvern care, în opinia lor, le interzicea să efectueze noi expertize medico-legale în cazurile în care asupra aceluiași fapt Comisia superioară a emis un aviz și/sau în care nu a apărut niciun element nou. Prin hotărârea pronunțată în ultimă instanță, s-a reținut că un mijloc de probă dobândește forță probantă de la momentul când nu mai poate fi înlocuit cu un element nou sau un alt element de probă cu aceeași valoare științifică nu-l mai poate combate, concluzie contrară art. 2 care impune autorităților naționale să ia măsuri în vederea prezentării și analizării obiective a constatărilor clinice. Comisia Superioară Medico-Legală nu a dat curs cererilor adresate de către autoritățile judiciare în vederea obținerii informațiilor de care aveau nevoie pentru a lua decizii în mod documentat și obiectiv. Or, existența însăși a unor dispoziții legale naționale care permit instituțiilor medico-legale să nu dea curs cererilor autorităților judiciare și să refuze cooperarea atunci când e nevoie pentru scopurile anchetei nu este compatibilă cu obligația primordială a statului de a garanta dreptul la viață prin instituirea unui cadru juridic și administrativ eficient, în măsură să permită stabilirea cauzei decesului unei persoane care se afla sub răspunderea profesioniștilor din sănătate.

b) *Nemotivarea avizelor medico-legale* : Laboratorul de medicină legală care a emis primul raport a constatat în mod clar că au existat disfuncționalități în procedura spitalului de acordare a asistenței medicale de urgență și că, din această cauză, a fost întârziată intervenția chirurgicală. Această concluzie a fost confirmată, cel puțin în parte, la sfârșitul controlului efectuat de către cel de-al doilea institut de medicină legală. Totuși, Comisia Superioară Medico-Legală, a cărei misiune constă în a emite avize doar în baza rapoartelor institutelor de rang inferior fără a se deplasa la fața locului s-a mulțumit să respingă această concluzie fără a preciza motivele. Curtea consideră că numai un raport aprofundat, documentat științific, care cuprinde o soluție motivată în raport cu eventualele contradicții între avizele institutelor de rang inferior și care răspunde la întrebările adresate de către parchet ar fi de natură să inspire încredere justițiabililor cu privire la activitatea justiției și să ajute organele judiciare în exercitarea funcțiilor lor. Obligația de a motiva avizele științifice este cu atât mai mult importantă în speță, având în vedere că, în conformitate cu legislația privind expertizele medico-legale, emiterea unui aviz de către o autoritate națională supremă în materie împiedică celelalte institute de rang inferior să efectueze noi expertize sau să le completeze pe cele deja existente. În plus, instanțele naționale și justițiabilii nu au putut și nu pot să utilizeze ca mijloace de probă avize științifice emise de către alte institute medico-legale decât cele publice, enumerate în ordonanța de guvern. Problema extinderii competenței în materie de efectuare de acte medico-legale la institutele private și/sau la experți independenți autorizați a fost ridicată la nivel intern.

Având în vedere circumstanțele, regimul intern al expertizelor medico-legale trebuie completat cu garanții suficiente, de natură a-i menține credibilitatea și eficiența, în special prin impunerea obligativității motivării avizelor experților și a cooperării cu organele judiciare de fiecare dată când este nevoie pentru scopurile anchetei.

b) *Cu privire la alte tipuri de căi de atac*: Autoritățile au dat dovadă de un formalism excesiv cu privire la procedura disciplinară declanșată, fără succes, de către reclamantă. Pe de altă parte, o plângere în fața comisiilor mixte, compuse din medici și din funcționari desemnați de către Ministerul Justiției, iar nu din autorități judiciare independente și imparțiale, nu ar fi putut avea eficiență, mai

ales că, în conformitate cu legea, instituțiile medico-legale nu pot efectua o nouă expertiză din moment ce o autoritate ierarhic superioară a emis un aviz. În fine, o acțiune în daune-interese ar fi fost compromisă în absența vinovăției medicilor.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 41: 20.000 EURO cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.

Apăsați aici pentru a accesa *Note de informare privind jurisprudența* ([Notes d'information sur la jurisprudence](#))